

REJMOND ČENDLER

DUGO OPRAŠTANJE

Sa engleskog preveo
Aleksandar Marković

1

Kada sam prvi put ugledao Terija Lenoksa, sedeo je pijan u rols-rojsu Srebrni duh ispred terase *Densersa*. Momak je bio dovezao auto s parkinga i još je pridržavao otvorena vrata jer se Terijevo levo stopalo klatilo napolju kao da je zaboravio da ga ima. Lice mu je bilo mladoliko, ali kosa bela poput kosti. Po očima mu se videlo da je trešten pijan, ali je inače izgledao kao bilo koji drugi simpatičan mladi čovek u večernjem sakou koji je potrošio previše love na mestu koje samo zato i postoji.

Pored njega je sedela devojka. Imala je kosu prelepe tamnoriđe nijanse i odsutan smešak na usnama, a ramena su joj bila ogrnuta plavom kunom, koja je činila da rols izgleda gotovo kao svaki drugi auto, ali ipak nije. Jer je to nemoguće.

Momak s parkinga bio je uobičajeni polutvrdo kuvani tip u belom sakou sa imenom restorana izvezenim crvenim koncem na grudima. Počinjao je da gubi živce.

„Slušajte, mister”, reče s pretnjom u glasu, „da l’ biste ubacili nogu u auto da mogu da zatvorim vrata? Ili da ih potpuno otvorim da se preturite napolje?”

Devojka ga počasti pogledom koji bi mu štrčao najmanje petnaest centimetara iz leđa da je imao sečivo. To ga nije nimalo potreslo. U *Denserse* dolazi sorta ljudi koja vam razbije iluzije o tome šta zarada od golfa može da učini za karakterne osobine.

Na parking je tada ušao nizak sportski automobil neke evropske marke bez krova i iz njega je izašao

muškarac i zapalio cigaretu upaljačem sa komandne table. Bio je odeven u kariranu košulju, žute pantalone i jahaće čizme. Odšetao je dalje praćen aromatičnim dimom, ne udostojivši rols ni pogleda. Verovatno ga je smatrao neukusnim. Ispred stepenica je zastao da uglavi monokl na oko.

Devojka tada mazno progovori: „Imam fenomenalnu ideju, dušo. Kako bi bilo da uzmemo taksi do tvoje gajbe i izvezemo tvoj kabriolet iz garaže? Veće je prosto savršeno za vožnjicu do Montesita. Znam neki svet tamo koji pravi žurku pored bazena.”

Sedokosi momak učtivo reče: „Strašno mi je žao, ali nemam ga više. Morao sam da ga prodam.” Po njegovom glasu i gestovima nije se moglo poznati da je popio nešto jače od đusa.

„Prodao si ga, dušo? Kako to misliš morao si?” Odmakla se od njega na sedištu, ali joj se glas udaljio mnogo više od toga.

„Mislim, morao sam”, rekao je. „Da bismo imali šta da jedemo.”

„A, tako.” Ni kugla sladoleda se ne bi otopila na njoj.

Momak s parkinga je sada znao gde može da smesti sedokosog mladića – u kategoriju dekintiranih. „Slušaj, badžo”, reče, „moram da pomerim auto. Vidimo se neki drugi put – možda.”

Ostavio je otvorena vrata. Pijanac je na to spremno skliznuo sa sedišta i pljesnuo zadnjicom na asfalt. Bilo je vreme da se umešam. Cenim da nikada nije pametno petljati se s pijancem. Čak i ako te zna i gotivi te, uvek se može desiti da se odmakne i odvali te po zubima. Uhvatio sam ga ispod mišica i podigao ga na noge.

„Najlepše vam hvala”, učtivo je rekao.

Devojka se premestila na vozačevo sedišće. „Zvući kao prokleti Englez kad god se naljoska”, reče glasom od nerđajućeg čelika. „Hvala što ste ga prihvatili.”

„Smestiću ga na zadnje sedišće”, rekoš.

„Baš mi je žao. Kasnim na jedno mesto.” Pritisla je papučicu, i rols je počeo da klizi. „On je samo napušćeno kućence”, rekla je sa hladnim osmehom. „Možda nađete i nekoga da ga usvoji. Dobro je istreniran – više ili manje.”

I rols je tada tiho otplovio prilaznim putem do Sanseta, skrenuo desno i nestao. Gledao sam za njom kada se momak vratio, i još sam pridržavao onog druškana, koji je sada čvrsto spavao. „Pa, valjda se može i ovako”, rekoš belom sakou.

„Naravno”, reče on cinično. „Šćo da gubi vreme sa pijandurom? Mislim, onakva ženska.”

„Poznaješ ga?”

„Ćuo sam da ga ženska zove Teri, ali inaće nemam pojma ko je. Doduše, tek dve nedelje radim ovde.”

„Dovezi mi auto, važi?” Dao sam mu kupon.

Kada mi je konaćno dovezao oldsa, ćinilo mi se da teglim džak olova. Beli sako mi je pomogao da ga smestim na prednje sedišće. Mušćerija je otvorila jedno oko, zahvalila nam i ponovo zaspala.

„Ovo je najljubazniji pijanac kojeg sam ikad upoznao”, rekoš belom sakou.

„Ima ih raznih fela, i svakakvih manira”, reče on. „I svi su klošari. Izgleda da je ovaj u svoje vreme imao plastićnu.”

„Aha.” Dao sam mu dolar i on je zahvalio. Bio je u pravu što se tiće plastićne operacije. Desna strana lica mog novog prijatelja bila je ukoćena i belićasta i premrežena tankim ožiljcima. Koža oko ožiljaka

izgledala je staklasto. Hirurški zahvat, i to prilično ozbiljan.

„Šta ćete s njim?”

„Da ga odvezem kući, i dovoljno otreznim da mi kaže gde živi.”

Beli sako mi se iskezi. „U redu, naivčino. Ja bih ga na vašem mestu ostavio negde u jarku i odvezao se dalje. Te šljokare čoveka samo džaba uvale u nevolju. Imam svoju filozofiju o tim stvarima. Kako danas stoje stvari, treba štedeti snagu da se zaštitiš ako dođe do frke.”

„Vidim da si prilično uspešan u tome”, rekoh.

Ovo kao da ga je zbunilo, a onda je počeo da ga hvata bes, ali sam ja dotle već bio u autu i odlazio.

Naravno, bio je delimično u pravu. Teri Lenoks me je još kako uvalio u nevolju, ali to je ionako deo mog posla.

Te godine sam živeo u kući na Juka aveniji u oblasti Lorel Kenjon. Bila je to kućica na padini brda u slepoj ulici, sa dugačkim drvenim stepeništem do ulaznih vrata i gajem eukaliptusa preko puta. Bila je nameštena i pripadala je ženi koja je otišla na neko vreme u Ajdaho da živi sa svojom obudovelom ćerkom. Kirija je bila mala, delom i zato što je vlasnica želela mogućnost da se vrati po kratkom postupku, ali i zbog onih stepenica. Postajala je prestara da se bori sa njima kad god se vrati kući.

Nekako sam uspeo da odnesem pijanca uz njih. Bio je voljan da pomogne, ali su mu noge bile kao od gume i padao je u san usred svake pokajničke rečenice. Otključao sam vrata, uvukao ga unutra i opružio ga na dugački dvosed, prebacio krparu preko njega i dopustio mu da zaspi. Sat vremena je hrkao kao morž, a onda se iznenada probudio i zatražio da ide u kupatilo. Kada se vratio, začkiljio je očima u mene i upitao gde se dođavola

nalazi. Rekoh mu. On reče da se zove Teri Lenoks i da živi u jednom stanu u Vestvudu, i da ga tamo niko ne čeka. Glas mu je bio razgovetan, bez zaplitanja.

Rekao je da bi mu prijala šolja crne kafe. Kada sam mu je doneo, počeo je oprezno da je pijucka, držeći tacnu odmah ispod šoljice.

„Kako sam se našao ovde?“, upita gledajući oko sebe.

„Obeznanio si se tamo ispred *Densersa*, u rolsu. Prijateljica te je kašnula tamo.“

„Baš“, reče on. „Očigledno je to s pravom uradila.“

„’Si Englez?“

„Živeo sam tamo. Nisam se tamo rodio. Ako budem mogao da pozovem taksi, skinuću ti se s grbače.“

„Već te čeka.“

Sam je sišao niz stepenice. Na putu do Vestvuda nije rekao mnogo toga, osim da je ovo veoma ljubazno od mene i da mu je žao što mi je priredio toliku gnjavažu. To je verovatno tako često i tolikim ljudima govorio da je postalo automatska stvar.

Stan mu je bio mali, nakrcan nameštajem i bezličan. Kao da se tog popodneva uselio u njega. Na stočiću ispred tvrdog zelenog devenporta stajala je poluprazna boca skoča, otopljen led u činiji, tri prazne flašice od kisele vode, dve čaše i staklena pepeljara puna opušaka sa tragovima karmina i bez. U gajbi nije bilo nijedne fotografije niti ličnog predmeta. Bila je poput hotelske sobe zakupljene za sastanak ili oproštaj, za nekoliko pića i priču, za valjanje u senu. Nije ličila na mesto gde neko živi.

Ponudio mi je piće, ali sam ja rekao ne, hvala. Nisam seo. Kada sam pošao, još malo mi je zahvaljivao, ali ne kao da sam se popeo na planinu zbog njega, niti kao

da to nije bilo ništa. Bio je malo slabašan i stidljiv, ali đavolski učtiv. Stajao je na otvorenim vratima dok se automatski lift nije popeo i ja ušao u njega. Šta god mu je falilo, vaspitanje nije.

Devojku više nijednom nije pomenuo. Nije pomenuo ni da je bez posla i bez planova, i da mu je maltene poslednji dolar otišao na plaćanje računa u *Densersima* kučki iz visokog društva, koja nije mogla ni toliko da se zadrži da se uveri da nije završio u ćorki ili ga je odžepario taksista i ostavio na nekom praznom parkingu.

Spuštajući se liftom, odjednom mi je došlo da se vratim gore i oduzmem mu onu bocu skoča, ali to me se nije ticalo, a ni inače nikada nije pametno. Oni uvek nađu načina da ga nabave ako moraju da ga imaju.

Odvezao sam se kući grizući se za usnu. Ko bajagi sam tvrd tip, ali je u tom momku bilo nečega što me je dirnulo. Nisam znao šta je to, ako nisu seda kosa i lice sa ožiljcima i zvonak glas i učtivost. Nije bilo razloga da ga ikad ponovo vidim. Bio je samo napušteno štene, baš kao što je devojka rekla.

2

Bila je nedelja posle Dana zahvalnosti kada sam ga ponovo video. Radnje duž Holivud bulevara već su počele da se pune preskupim božićnim smećem, a dnevne novine da vrište o tome kakva bi bila katastrofa ako na vreme ne obavite božićnu kupovinu. I bez toga bi bila katastrofa; uvek je.

Tri bloka pre moje zgrade u kojoj je bio moj ured opazio sam policijski auto i dve patroldžije kako zure u nešto preko puta, ispred izloga na pločniku. To nešto bio je Teri Lenoks – ili ono što je ostalo od njega – a to malo nije izgledalo bogzna kako privlačno.

Naslanjao se na izlog. Morao je, da ne bi pao. Košulja mu je bila prljava, otkopčana oko vrata, i delimično je visila izvan pantalona. Imao je bradu od četiri ili pet dana. Nos mu je bio crven. Koža mu je bila toliko bleđa da su se oni tanki ožiljci jedva videli, a oči kao rupe iskopane u snegu. Bilo je prilično očigledno da su pubovi u patrolnom autu spremni da ga upecaju, pa sam požurio da stignem do njega i uhvatim ga za mišicu.

„Uspravi se i hodaj”, rekoh mu glumeći strogoću. Namignuh mu sa strane. „Hoćeš li moći? Jesi li cirke?”

Neodređeno me je pogledao i osmehnuo se svojim jednostranim smeškom. „Bio sam”, dahnuo je. „Trenutno sam valjda samo malo – prazan.”

„U redu, ali radi nogama. Jednom nogom si već u pritvoru za alkose.”

Uložio je napor i dozvolio mi da ga provedem između prolaznika do ivice pločnika. Tamo je stajao taksi i otvorio sam mu vrata.

„Onaj je prvi na redu”, reče taksista, pokazavši palcem na taksi ispred svog. Okrenuo je glavu i ugledao Terija. „Ako uopšte jeste.”

„Slučaj je hitan. Mom prijatelju je loše.”

„Aha”, reče taksista. „Može i negde drugde da mu se sloši.”

„Pet dolara”, rekoh mu, „i da ti vidim taj božanski osmeh.”

„Dobro de”, reče on, i zataknu časopis sa Marsovcem na naslovnoj strani iza retrovizora. Posegnuo sam unutra i otvorio vrata. Ubacio sam Terija Lenoksa u kabinu, i senka patrolnog automobila zamračila je prozor sa druge strane. Iz automobila izađe sedokosi pub i priđe taksiju. Obiđoh taksi i dočekah ga.

„Samo malo, druškane. Šta to imamo ovde? Je l’ ti upišani gospodin neki blizak prijatelj?”

„Dovoljno blizak da znam da mu je potreban prijatelj. Nije pijan.”

„Iz finansijskih razloga, očigledno”, reče policajac. Ispružio je ruku i ja mu spustih svoju vozačku na dlan. Bacio je pogled na nju i vratio mi je. „Oho”, reče. „Privatni detektiv koji dolazi po mušteriju.” Glas mu se promenio i postao tvrd. „To govori ponešto o vama, g. Marlou. Šta je s ovim?”

„Zove se Teri Lenoks. Radi na filmu.”

„Baš lepo”, sarkastično reče policajac. Zavirio je u taksi i zagledao se u Terija u uglu kabine. „Rekao bih da se nije naradio u poslednje vreme. Rekao bih da u

poslednje vreme nije spavao pod krovom. Takođe bih rekao da je klošar i da bi možda trebalo da ga privedem.”

„Nemoguće da vam je broj hapšenja toliko mali”, rekoh. „Ne u Holivudu.”

On je i dalje zurio u Terija. „Kako se zove ovaj tvoj prijatelj, druškane?”

„Filip Marlou”, polako izgovori Teri. „Stanuje na Juka aveniji, u Lorel Kenjonu.”

Pub je izvukao glavu iz taksija. Okrenuo se i odmahnuo rukom. „Možda ste mu to upravo rekli.”

„Možda, ali nisam.”

Sekund ili dva je piljio u mene. „Ovaj put ću se primiti”, reče. „Ali da ga sklonite sa ulice.” Ušao je u policijski auto, i auto se udaljio.

Ja sam ušao u taksi i odvezli smo se otprilike tri bloka dalje do mog parkinga, gde sam prešao u svoj auto. Pružih petaka taksisti. Ovaj me umorno pogleda i odmahnu glavom.

„Samo kol’ko pokazuje ‘metar, Džek, ili ceo dolar ako si baš zapeo. I sâm sam bio na dnu. U Frisku. Niko me nije pokupio u taksi. Taj grad je kamenog srca.”

„San Francisko”, mehanički rekoh.

„Ja ga zovem Frisko”, reče on. „Dođavola s manjinskim grupama. Hvala.” Uzeo je dolar i odvezao se.

Otišli smo do drajv-ina gde su pravili hamburgere koji nisu imali ukus nečega što ni pas ne bi liznuo. Kupio sam Teriju Lenoksu dva hamburgera i pivo i odvezao ga kući. Stepenice su mu i dalje bile težak zadatak, ali se kezio i stenjao i savladao ih. Sat kasnije bio je obrijan i istuširan i ponovo je izgledao kao ljudsko biće. Seli smo uz par vrlo blagih pića.

„Sva sreća da si mi zapamtio ime”, rekoh.

„Potrudio sam se”, reče on. „A i potražio sam te. Jesam li mogao manje?”

„Zašto me onda nisi pozvao? Živim ovde zastalno, a imam i ured.”

„Zašto bih ti smetao?”

„Izgledaš kao da ti treba neko da mu smetaš. Reklo bi se da nemaš mnogo prijatelja.”

„O, imam ja prijatelje”, reče on, „ili tako nešto.” Gurnuo je svoju čašu na staklenoj ploči stola. „Nije lako tražiti pomoć – naročito kada si sam kriv za sve.” Pogledao me je sa umornim osmehom. „Možda jednog od ovih dana uspem da ostavim piće. Svi oni to kažu, zar ne?”

„Za to ti treba oko tri godine.”

„Tri godine?” Izgledao je prestravljeno.

„Obično je tako. Svet se promeni. Moraš da se privikneš na bleđu paletu boja, i tiše zvuke. Moraš da uračunaš i vraćanja na staro. Svi ljudi koje si dobro poznavao postaće ti malčice strani. Većina ti se čak neće ni sviđati, a ni ti njima.”

„To i ne bi bila prevelika promena”, reče on. Okrenuo se da pogleda na sat. „Imam kofer od dvesta dolara u kaseti na autobuskoj stanici u Holivudu. Ako bih uspeo da ga uzmem, mogao bih da kupim jeftiniji, a taj da založim za dovoljno love da odem busom do Vegasa. Tamo mogu da nađem posao.”

Nisam ništa rekao. Samo sam klimnuo glavom i nastavio da sedim, pijuckajući svoje piće.

„Sigurno misliš da je to trebalo ranije da mi padne na pamet”, tiho je rekao.

„Mislim da je iza svega ovoga nešto što me se ne tiče. Je li taj posao sigurna stvar, ili samo nada?”

„Sigurna stvar. Tip kojeg sam dobro poznao u vojsci tamo drži veliki klub, *Terapin*. Usput je i reketaš, naravno, svi oni jesu – ali je i pored toga dobar tip.”

„Mogao bih da ti kupim kartu za bus i da ti dam koju kintu pride. Ali bih radije da ta lova kupi nešto što će bar neko vreme da ostane kupljeno. Bolje popričaj s njim telefonom.”

„Hvala, ali to nije neophodno. Rendi Star me neće ispaliti. Nikad nije. A kofer mogu da založim za pedeset dolara. Znam iz iskustva.”

„Vidi”, rekoh, „hteo bih da ti dam koliko ti treba. Nisam neki tamo mekušac. Hoću da te skinem s grbače jer imam neki osećaj u vezi sa tobom.”

„Stvarno?” Spustio je pogled u dubinu svoje čaše. Skoro da nije ništa otpio. „Samo smo se dvaput sreli, i oba puta si bio više nego dobar prema meni. O kakvom osećaju je reč?”

„O osećaju da ću te sledeći put zateći u nevolji iz koje neću moći da te izvučem. Ne znam otkud mi taj osećaj, ali ga imam.”

Nežno je dodirnuo desnu stranu lica vrhovima dva prsta. „Možda zbog ovoga. Stvarno čini da izgledam malčice uvrnuto, ali to je časna rana – ili ono što je ostalo od nje.”

„Nije to. To mi uopšte ne smeta. Ja sam privatno njuškalo. Ti si problem koji ne moram da rešavam, ali si ipak problem. Nazovi to predosećajem. Ako želiš da budeš ekstra ućtiv, nazovi to osećajem kakva si osoba. Možda te ona devojka nije ostavila ispred *Densersa* samo zato što si pijan. Možda je i ona imala osećaj.”

On se jedva primetno osmehnuo. „U svoje vreme sam bio oženjen njom. Zove se Silvija Lenoks. Uzeo sam je zbog njenog novca.”

Ustadoh i začkiljih u njega. „Napraviću ti kajganu. Treba ti hrana.”

„Čekaj malo, Marlou. Pitaš se, ako sam se našao u buli a Silviji se prelivalo, zašto je nisam zamolio za neku kintu. Jesi nekad čuo za ponos?”

„Ubijaš me u pojam, Lenokse.”

„Stvarno? Moja vrsta ponosa je drugačija. To je ponos čoveka koji nema ništa drugo. Žao mi je ako ti idem na živce.”

Otišao sam u kuhinju i ispržio malo kanadske šunke, smučkao jaja i spremio kafu i tost. Jeli smo u niši za ručavanje. Kuća je bila iz vremena kada je u svakoj postojala niša za ručavanje.

Rekao sam da moram da odem do ureda i da ću u povratku pokupiti njegov kofer. Dao mi je odsećak za podizanje. Lice mu je sada imalo boju, a oči nisu više bile toliko utonule u glavu da biste poželeli da mu ih izvučete.

Pre nego što sam izašao, spustio sam bocu viskija na stočić ispred dvoseda. „Upotrebi svoj ponos na ovome”, rekoh. „I pozovi Vegas, ako ni za šta drugo meni za ljubav.”

On se samo osmehnu i slegnu ramenima. Još sam osećao gorčinu dok sam silazio niz stepenice. Nisam znao zašto, kao što nisam znao ni zašto bi iko gladovao i išao ulicama umesto da se otarasi svoje garderobe. Kakva god da su bila njegova pravila, igrao je po njima.

Kofer je bio nešto najluđe što ste ikada videli. Bio je od izbeljene svinjske kože, i kada je bio nov, bio je svetle krem boje. Okovi i šarke su bili zlatni. Bio je napravljen u Engleskoj, i ako ste i mogli da ga kupite ovde, koštao bi pre osam stotki nego dve.

Pustio sam ga da bupne ispred njega. Pogledao sam bocu na stočiću. Nije je ni pipnuo. Bio je jednako trezan kao ja. Pušio je, ali nije baš uživao u tome.

„Zvao sam Rendija”, reče. „Bio je ljut što mu se nisam ranije javio.”

„Ko će da ti pomogne ako neće stranac?”, rekoh. „Poklon od Silvije?” Pokazao sam na kofer.

Pogledao je kroz prozor. „Ne. Dobio sam ga u Engleskoj, mnogo pre nego što sam je upoznao. Veoma davno, zapravo. Ostavio bih ga kod tebe, ako bi mogao da mi pozajmiš neki stari.”

Izvadio sam pet novčanica od deset dolara iz novčanika i spustio ih ispred njega. „Ne treba mi zalog.”

„Nije ni trebalo da bude. Nisi zalagaoničar. Samo nisam hteo da ga nosim sa sobom u Vegas. I ne treba mi toliko novca.”

„U redu. Ti zadrži novac, a ja ću kofer, ali u ovu kuću je lako provaliti.”

„Ne bi bila šteta”, reče on ravnodušno. „Ne bi bila nikakva šteta.”

Presvukao se, i večerali smo kod *Musoa* oko pola šest. Bez pića. Seo je na bus do Kahuenge, a ja sam se odvezao kući, razmišljajući o svemu i ničemu. Njegov prazan kofer bio je na mom krevetu gde ga je raspakovao i prebacio stvari u jedan moj, lakše kategorije. Njegov je u jednoj od bravica imao zlatan ključ. Zaključao sam prazan kofer, vezao ključ za ručku i podigao na visoku policu u mom ormanu za odeću. Nije se činilo da je potpuno prazan, ali ako je i bilo nečega u njemu, nije me se ticalo.

Noć je bila tiha i kuća se činila praznija nego obično. Poređao sam figure i odigrao francusku odbranu protiv

Stajnica. Pobedio me je u četrdeset četiri poteza, ali sam ga par puta propisno oznojio.

U pola deset je zazvonio telefon i glas koji se javio već sam negde bio čuo.

„Je li to gospodin Filip Marlou?”

„Da, ja sam Marlou.”

„Ovde Silvija Lenoks, g. Marlou. Nakratko smo se sreli jedne večeri ispred *Densersa* prošlog meseca. Posle sam čula da ste bili toliko ljubazni da se postarate da Teri stigne kući.”

„Bio sam.”

„Pretpostavljam da znate da nas dvoje više nismo u braku, ali sam se ipak malo brinula zbog njega. Ostao je bez stana koji je imao u Vestvudu i čini se da niko ne zna gde je.”

„Primetio sam koliko ste bili zabrinuti ono večer kad smo se sreli.”

„Slušajte, g. Marlou, bila sam udata za njega. Nemam previše sažaljenja prema pijancima. Možda sam bila malo bezosećajna, a možda sam imala i nešto prilično važno da uradim. Vi ste privatni detektiv, i ovo možemo da prebacimo na poslovni plan, ako vam je tako draže.”

„Ne mora da bude ni na kakvom planu, gđo Lenoks. On je u busu za Las Vegas. Tamo ima prijatelja koji će mu dati posao.”

Iznenada se razvedrila. „Oh – za Las Vegas, kažete? Kako je to sentimentalno od njega. Tamo smo se venčali.”

„Pretpostavljam da je zaboravio”, rekoh, „inače bi otišao negde drugde.”

Umesto da prekine vezu, nasmejala se. Bio je to sladak mali kikut. „Jeste li uvek tako neljubazni prema svojim klijentima?”

„Niste mi klijent, gđo Lenoks.”

„Možda bih jednog dana mogla da budem. Ko zna? Recimo onda prema vašim prijateljicama.”

„Odgovor je isti. Momak je bio u nevolji, izgladneo, prljav, bez kinte. Mogli ste da ga nađete da vam je bilo stalo. Nije hteo ništa od vas, i verovatno ni sada ne želi.”

„To je nešto”, mirno je rekla, „o čemu vi ništa ne znate. Laku noć.” I spustila je slušalicu.

Bila je sto posto u pravu, naravno, a ja sto posto u krivu, ali se nisam osećao pogrešno. Samo sam osećao gorčinu. Da je pozvala pola sata ranije, možda bih se osećao dovoljno gorko da razbijem Stajnica – osim što je on već pedeset godina bio mrtav, a šahovska partija je bila iz knjige.